Vojenské újezdy

Podstatou existence vojenských újezdů je nutnost výcviku armády v prostředí, které se přibližuje podmínkám skutečného boje a umožňuje bojové střelby ze všech druhů zbraní, včetně bombardování letectva.

Historie vojenských újezdů na území dnešní České republiky se píše již od dob Rakouska-Uherska, kdy vznikly první plány na využití části území jen pro vojenský výcvik a vznikaly tzv. vojenské tábory.

Na základě zákona č. 169/1949 Sb., o vojenských újezdech, byly od konce roku 1950 na území původních vojenských táborů, ale i na nových územích, zřizovány vojenské újezdy. Do r. 1989 bylo v Čechách celkem osm vojenských újezdů: **Boletice, Brdy, Březina, Hradiště, Libavá, Dobrá voda, Ralsko a Mladá.** Po sametové revoluci a odchodu sovětské armády z našeho území byly postupně zrušeny újezdy Dobrá voda, Ralsko a Mladá.

V letech 2010–2016 prošly vojenské újezdy řadou zásadních změn. Jejich hlavním důvodem bylo vyčlenění sídelních útvarů v okrajových částech újezdů, ve kterých žilo více než 2 000 obyvatel. Při neexistenci obce nemohli volit ani být voleni do zastupitelstva obce a nemohli vlastnit ani nemovitý majetek na území újezdu. Tím byli výrazně omezeni ve svých občanských právech. K narovnání občanských práv obyvatel újezdů bylo nutné sídelní útvary vyčlenit mimo hranice újezdů. K realizaci těchto kroků bylo nutné připravit rozsáhlé legislativní změny, neboť zrušení nebo změnu hranic újezdu lze realizovat výhradně zákonem.

Celý proces byl završen přijetím zákona č. 15/2015 Sb., o hranicích vojenských újezdů. Realizace zákona znamenala zrušení vojenského újezdu Brdy (nedaleko Příbrami) a zmenšení ostatních újezdů do zákonem stanovených hranic. V uvolněných částech byly některé osídlené části přičleněny k okolním obcím a vzniklo také šest nových obcí s vlastními katastry. Vznik nových obcí znamenal vlastně obnovení původních samospráv, které vznikem vojenských újezdů v 50. letech 20. století ztratily status obce.

Do současné doby se počet vojenských újezdů ustálil na čtyřech. Jedná se o vojenské újezdy **Boletice, Březina, Hradiště a Libavá.**

Vojenské újezdy jsou zvlášť vyčleněná území státu pro potřeby obrany státu a k výcviku ozbrojených sil. Právně vymezeny jsou v zákoně č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. Vojenský újezd tvoří územní správní jednotku, která je součástí konkrétního okresu a kraje. Státní správu zde vykonává újezdní úřad, který je současně vojenským orgánem a plní úkoly při zajišťování obrany státu. Je podřízen Ministerstvu obrany a v jeho čele stojí přednosta, který je voják z povolání. Majetek na území újezdu je ve vlastnictví státu.

<u>Vstup na území vojenského újezdu je bez povolení zakázán.</u>

Hlavním důvodem zákazu vstupu na území vojenských újezdů je probíhající vojenská činnost s velkým rizikem ohrožení života a zdraví včetně výskytu nevybuchlé munice.

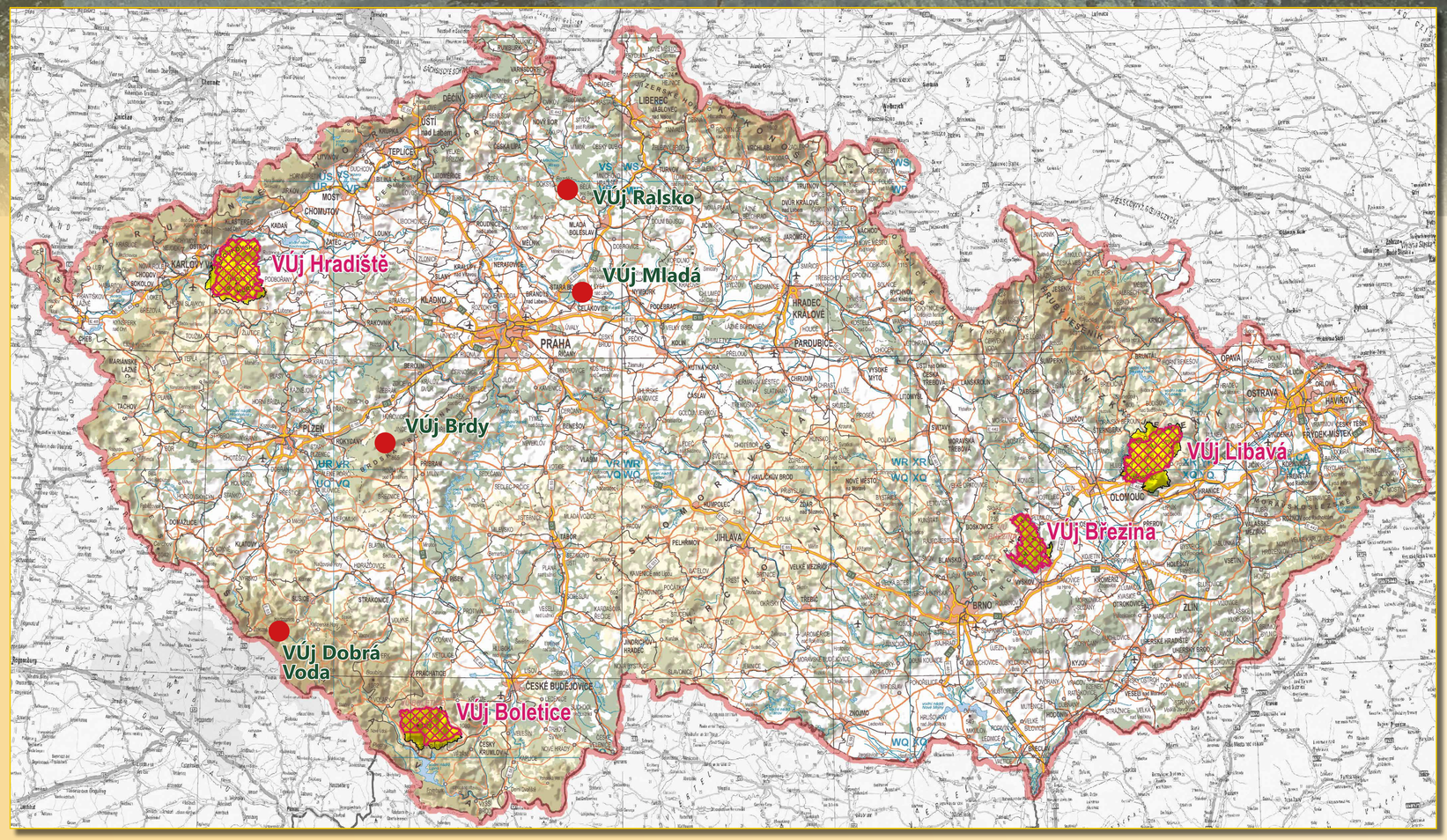

Vojenské újezdy

Kolové obrněné vozidlo Pandur II

Vojenský újezd však nejsou jen výcvikové prostory sloužící pro bojovou činnost. Jsou to také rozsáhlé pozemky s lesy, loukami, pastvinami a vodními plochami. Lesní porost plní zejména ochrannou funkci proti rozptylu ostré munice a šíření hluku z činnosti vojsk do okolí újezdu. K hospodaření na území újezdů byl Ministerstvem obrany založen podnik Vojenské lesy a statky ČR, s. p.

Vojenské újezdy patří díky dlouholetému přísnému omezení vstupu veřejnosti mezi území s ekosystémem minimálně narušeným lidskou činností. Staly se z nich jedinečné přírodní lokality, kde je udržována rovnováha mezi intenzitou vojenského využití, hospodářskou činností a zásadami ochrany přírody. Vyjma újezdu Březina jsou na území vojenských újezdů v rámci soustavy Natura 2000 vyhlášeny evropsky významné lokality (EVL) a ptačí oblasti (PO). Ve vybraných lokalitách jsou společně s Agenturou ochrany přírody a krajiny a Vojenskými lesy a statky ČR, s. p., prováděna tzv. managementová opatření. Tato opatření spočívají v udržování nebo rozšiřování příznivých podmínek pro ochranu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Jedná se především o kosení luk, odstraňování náletových dřevin, podporu přirozené obnovy a zmlazování porostů, potlačování invazních a expanzních druhů rostlin a živočichů nebo rozrušování vegetačního pokryvu např. pojezdy těžké (pásové) vojenské techniky.

82mm minomet

Budova újezdního úřadu Hradiště

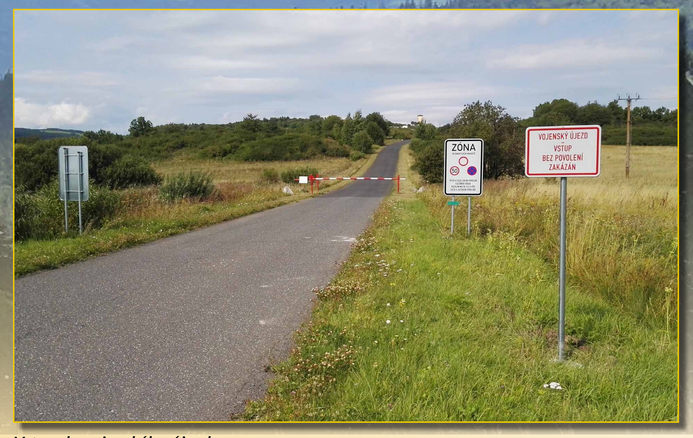

Vstup do vojenského újezdu

Chřástal polní

Těžba dřeva

Boletice

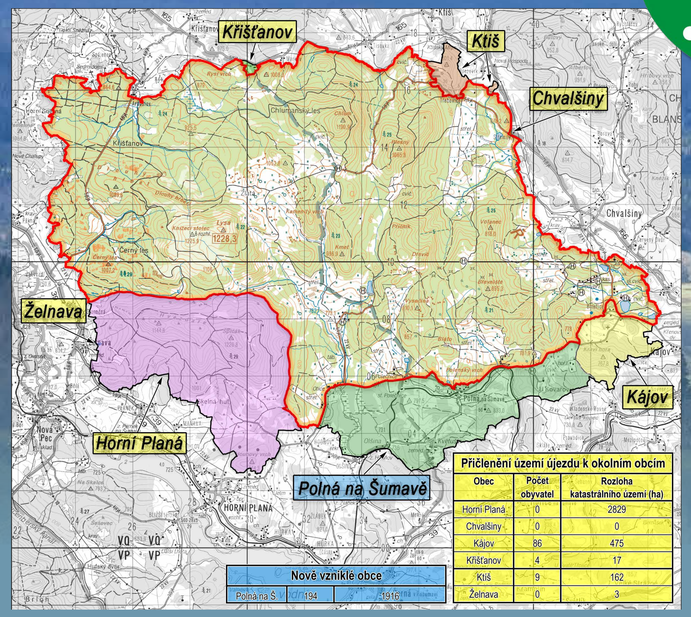

Vojenský újezd Boletice – obecné informace

www.vojujezd-boletice.cz

Vojenský újezd Boletice leží v jižních Čechách, severně od Lipenské vodní nádrže, přičemž východní hranice je jen pět kilometrů od Českého Krumlova. Území vojenského újezdu leží na rozhraní Želnavské hornatiny a Českokrumlovské vrchoviny.
Jedinečností újezdu je typický horský a zalesněný terén se specifickým podnebím s nadmořskou výškou 540–1 236 m n. m. s nejvyšší horou Knížecím stolcem. Celková rozloha vojenského újezdu je 16 559 hektarů, výhradně pro vojenské využití je určeno 7 650 hektarů. Ostatní plochy slouží zejména jako ochranné a bezpečnostní zóny vojenských výcvikových zařízení a jsou hospodářsky využívané.
V rámci optimalizace vojenských újezdů byla od 1. ledna 2016 snížena rozloha vojenského újezdu téměř o 25 procent. Byly vyjmuty všechny sídelní útvary s 293 obyvateli a vznikla samostatná obec Polná na Šumavě s místní částí Květušín. Zbylé sídelní útvary byly přičleněny k okolním obcím Kájov a Ktiš a vyčleněné okrajové části bez obyvatel se staly součástí sousedních obcí.

Vojenský újezd Boletice

Vydra říční

Součinnostní střelnice Třebovice

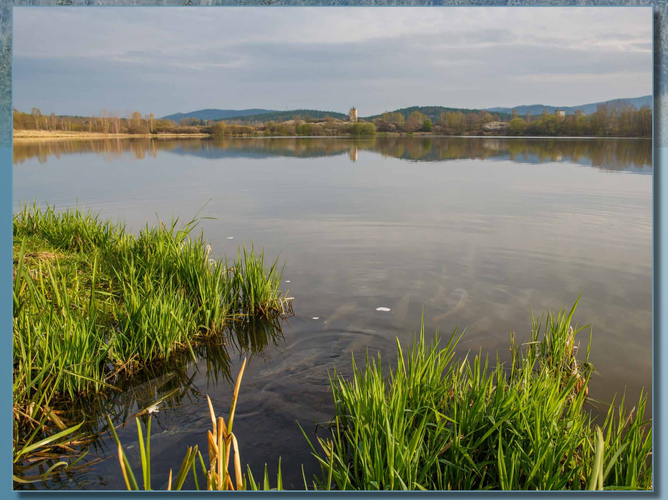

Dolanský rybník

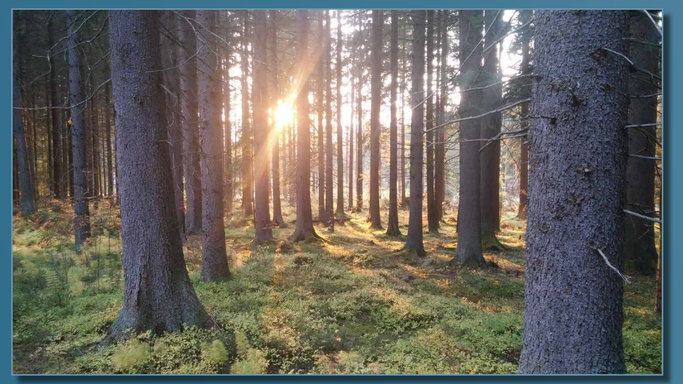

Sem ještě kůrovec nedorazil.

Ledňáček říční

Boletice

Vojenský újezd Boletice – historie

Boleticko v dávné minulosti k trvalému osídlení příliš nelákalo. Důvodem byla velká členitost terénu, drsnější klima i méně úrodná půda. Přestože Boletice ležely na významné křižovatce obchodních stezek, vždy se jednalo o řídce obydlené území a sídla zde začala vznikat až od 13. století. Vznikaly zde především sklářské osady, hutě, uhlířské osady a pastviny.

Při neoficiálním sčítání v roce 1930 zde žilo v 59 obcích, 31 osadách a samotách přes sedm tisíc převážně německých obyvatel. Češi tvořili pouze procento obyvatelstva. Po Mnichovské dohodě bylo území Boleticka odtrženo a připadlo Německu. Území dnešního újezdu bylo osvobozeno 6. května 1945 americkou armádou a ke konci roku 1945 začal na základě Benešových dekretů odsun Němců.

Dne 19. května 1947 vznikl na území vojenského tábora vojenský výcvikový prostor Boletice. Do té doby se zde shromažďovala kořistní vojenská technika a vojáci využívali původní obydlí po německých obyvatelích. Jako vojenský újezd byl původní tábor ustanoven dne 1. prosince 1950 na základě zákona číslo 169/1949 Sb., o vojenských újezdech.

Do roku 1960 byly původní vesnice zcela vymazány z map a při cvičných střelbách i z povrchu. Většina domů byla srovnána se zemí, zůstala pouze ojedinělá torza roztroušená po krajině. V 70. a 80. letech došlo k rozšíření a modernizaci výcvikových zařízení, v závislosti na zavádění moderní techniky a nových metod výcviku.

Jednou z nejvýznamnějších památek Boleticka je původně románský kostel sv. Mikuláše z poloviny 12. století. Nachází se na vrchu Olymp a je považován za nejstarší památku jižních Čech. Od roku 2016 toto území již není součástí vojenského újezdu.

Za návštěvu stojí i Knížecí stolec (1 236 m n. m.) s osmimetrovou dřevěnou rozhlednou, odkud lze při dobré viditelnosti zahlédnout i vrcholky Alp. Rozhledna byla vybudována po nechtěném odlesnění vlivem řádění orkánu Kyrill (2007). Přístupná je pouze v určených dnech za dodržení stanovených podmínek.

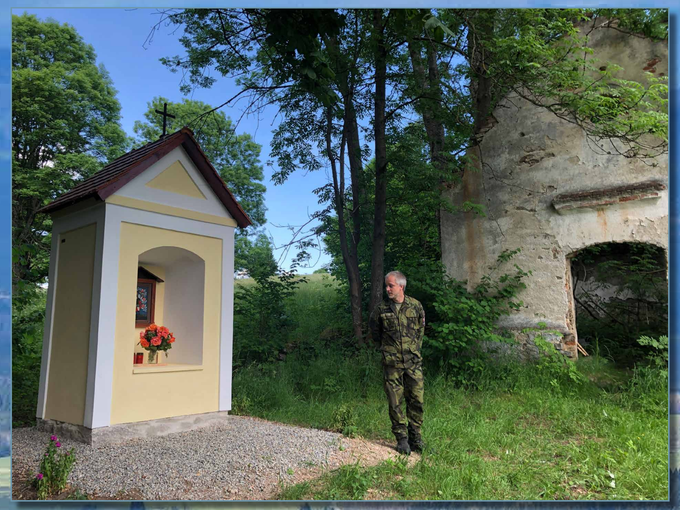

Kaplička sv. Michala

Kostel sv. Martina v Polné na Šumavě

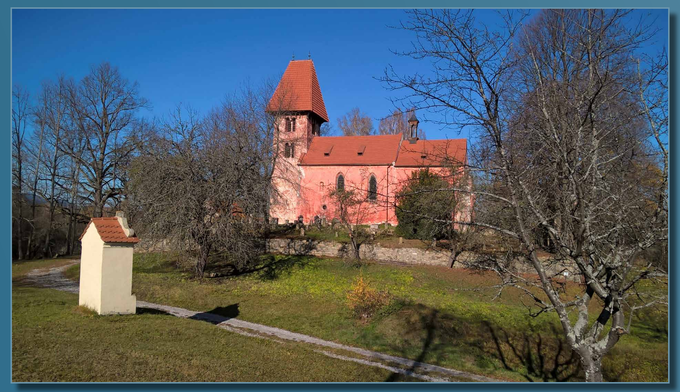

Kostel sv. Mikuláše na vrchu Olymp

Křížek u rybníku Olšina

Pozůstatky bývalého osídlení u pramene Blanice

Boletice

Střelby z RBS-1

Vojenský újezd Boletice – vojenské využití

Vojenský újezd Boletice je určen k výcviku všech druhů vojsk. Má nejvyšší nadmořskou výšku ze všech újezdů. Potřebná šířka a hloubka (velikost) vojenského újezdu jsou předpokladem kvalitního výcviku ozbrojených sil, včetně provádění bojových střeleb. Prostor je pravidelně využíván i zahraničními jednotkami k výcviku mechanizovaných jednotek ve ztížených klimatických podmínkách.

Největším výcvikovým zařízením je součinnostní střelnice Brzotice. Umožňuje uskutečnění taktických a součinnostních cvičení do stupně prapor s bojovou střelbou za podpory dělostřelectva a letectva při současném využití protitankové střelnice Javoří, střelnice bojových vozidel Jablonec a letecké a dělostřelecké střelnice Ondřejov.

Velkou variabilitu výcviku ve vojenském újezdu nabízí i využití vodního cvičiště Loutka. Vodní cvičiště vzniklo přehrazením Louteckého potoka sypanou hrází v roce 1972. Umožňuje hluboké brodění a jízdu tanků pod vodou i nácvik střelby z ručních zbraní ze člunu a z vody po vynoření. Další možnosti přináší i využití specializovaných cvičišť bojové dráhy Otice a lezecké stěny Jakub.

Pohled na řídicí věž součinnostní střelnice Třebovice

Součinnostní střelnice Brzotice

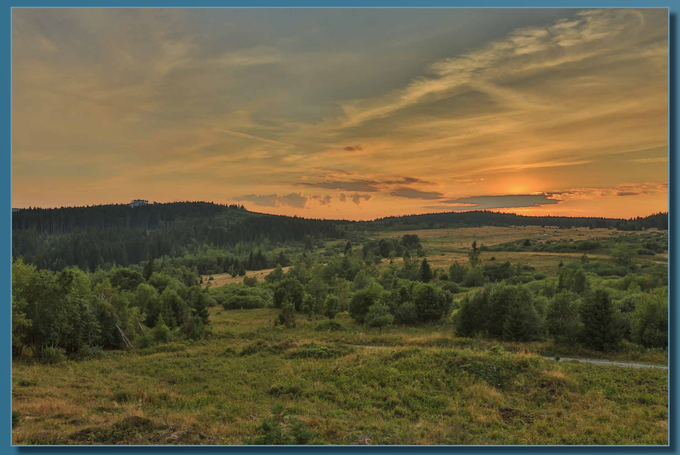

Letecká a dělostřelecká střelnice Ondřejov

Lezecký trenažér Stěna JAKUB

Letecký výcvik

Brodiště na vodním cvičišti Loutka

Boletice

Chov skotu u ZS Květušín

Vojenský újezd Boletice – hospodářské využití

Hospodářské využití vojenského újezdu Boletice zabezpečuje podnik Vojenské lesy a statky ČR, s. p., divize Horní Planá, která obhospodařuje celkem 19 798 hektarů pozemků, z čehož je převážná část ve vojenském újezdu Boletice.

Téměř polovina lesních porostů se nachází na území Chráněné krajinné oblasti Šumava. Lokality ve správě státního podniku patří k nejcennějším lesním plochám nejen v rámci České republiky, ale i Evropy, a proto byly zařazeny do soustavy Natura 2000. Po dlouhou dobu byly uchráněny před intenzivní lidskou činností i intenzivním cestovním ruchem. Vojenské lesy a statky jsou rovněž partnerem řady programů ochrany přírody a úzce spolupracují s ochránci přírody. V jednom z programů, Živá voda VLS, se zaměřují na obnovu malých rybníčků, které byly převážně ve správě zaniklých pohraničních obcí a plnily mj. velmi významnou vodohospodářskou funkci pro okolní přírodu.

Na území vojenského újezdu dále hospodaří Zemědělská správa Květušín. Zabývá se především chovem plemenného skotu s produkcí masa v biokvalitě. Významnou složkou hospodářské činnosti je i rybníkářství a produkce ryb. V nadmořské výšce 731 m se nachází rybníkářská perla Šumavy – rybník Olšina z 15. století. Vzhledem k horským podmínkám a s ohledem na způsob hospodaření, při němž nejsou používány jakékoliv intenzivní chovné metody, jsou zdejší ryby mimořádně zdravé a chutné. Na břehu Olšiny se nachází Resort Olšina, který slouží k rekreaci zaměstnanců státního podniku i široké veřejnosti. Rybník Olšina je od roku 2016 mimo území vojenského újezdu.

Pucháreský rybník

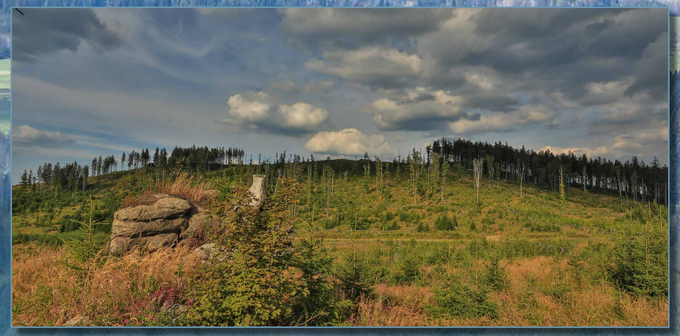

Přirozená obnova lesa po zásahu orkánu Kyrill

Jelení zvěř

Olšina

Těžba dřeva u LS Arnoštov

Výlov rybníku Olšina

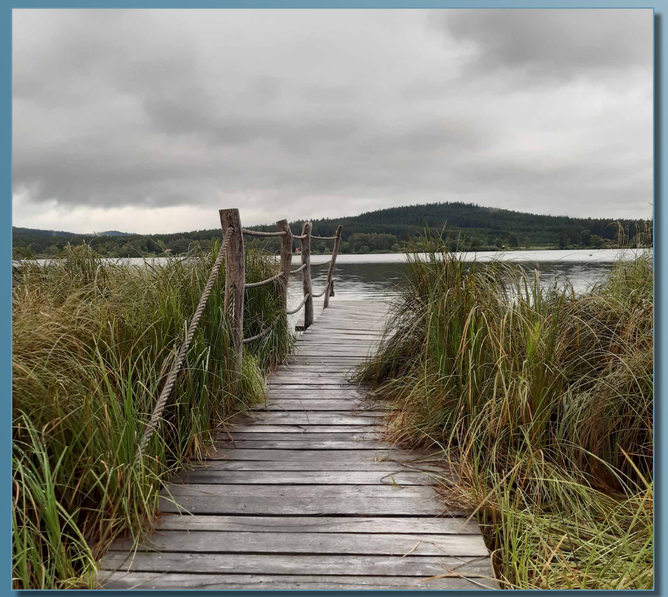

Naučná stezka kolem rybníku Ošina

Boletice

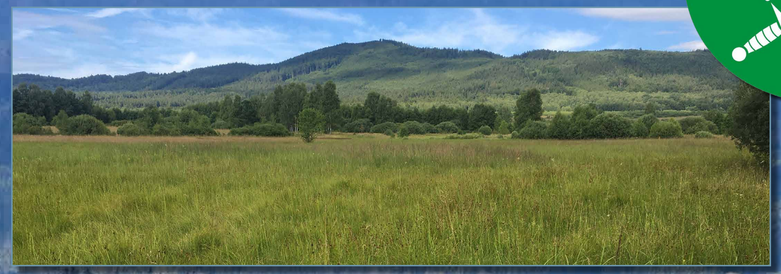

Mokřady u Okrouhlíku

Vojenský újezd Boletice – ochrana přírody a spolupráce s veřejností

Území vojenského újezdu je unikátním územím mezinárodního významu, kterému se dostává ochrany v rámci soustavy Natura 2000. Byla zde vyhlášena Evropsky významná lokalita (EVL) Boletice i Ptačí oblast Boletice. Téměř polovina území je součástí Chráněné krajinné oblasti Šumava, zbytek újezdu je pak smluvně chráněným územím EVL Boletice.

Území je ceněné především pro svou rozmanitost. Jsou zde smíšené jasanovo-olšové lužní lesy, bučiny, přirozené eutrofní vodní nádrže, druhově bohaté smilkové louky nebo rašeliniště. Na vybraných lokalitách jsou prováděna managementová opatření pro vývoj lučních lokalit a sledovaných rostlin jako hořeček český, hořec hořepník nebo ostřice Davallova. Tato opatření jsou prováděna i na vzácných lesních lokalitách, jako je Břevniště nebo Černý les. Z fauny se zde vyskytuje např. vranka obecná, rys ostrovid či některé druhy modrásků.

Dochovalo se zde mnoho přirozených stanovišť pralesního charakteru, na něž jsou svým výskytem vázány některé významné druhy ptáků. Velmi významným fenoménem celé oblasti jsou plochy bezlesí v různém stupni sekundární sukcese, které vznikly a jsou udržovány vojenskou činností. Cílem ochrany je zachování a obnova ekosystémů významných pro řadu druhů ptáků, jako je jeřábek lesní, chřástal polní, datlík tříprstý nebo kulíšek nejmenší.

V severozápadní části vojenského újezdu se rozprostírá území ochranného pásma Národní přírodní památky Blanice. Důvodem ochrany je největší středoevropská populace perlorodky říční a dalších druhů živočichů a rostlin, vázaných na oligotrofní podmínky.

Historii vojenského újezdu Boletice a přírodní zajímavosti zdejších biotopů mapuje mj. i expozice v návštěvnickém středisku Olšina a Naučná stezka Olšina, která je turistickou trasou reálnými šumavskými mokřady, rašeliništi a přilehlými biotopy. Zajímavostí je, že její velká část vede po povalových chodnících.

K prohlubování velmi dobrých vztahů s civilní veřejností přispívá organizace dětských dnů na Olšině, kterých se účastní řada škol z širokého okolí vojenského újezdu, nebo oslavy Dne veteránů v Českém Krumlově.

Kulíšek nejmenší

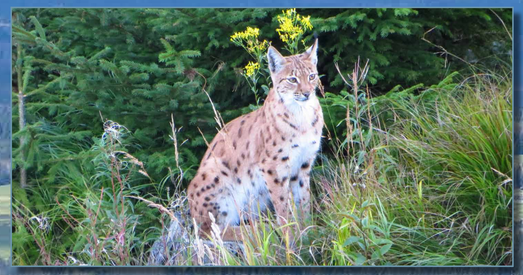

Rys ostrovid

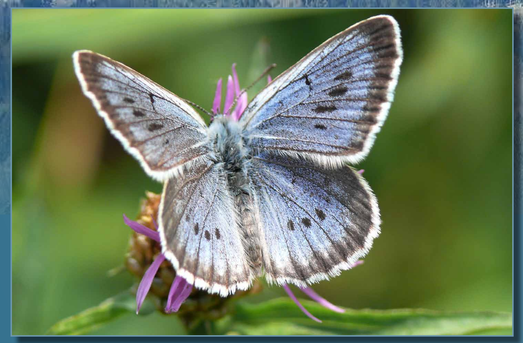

Modrásek očkovaný

Jeřábek lesní

Perlorodka říční

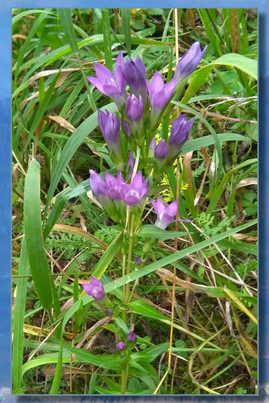

Hořeček český

Popelivka sibiřská

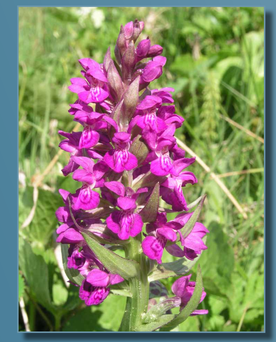

Prstnatec májový

Kosatec sibiřský

Ples veteránů na zámku v Českém Krumlově

Ze setkání modrých baretů

Ukázka techniky na Dni dětí na Olšině

Strouhy u kapličky

Černý les

Březina

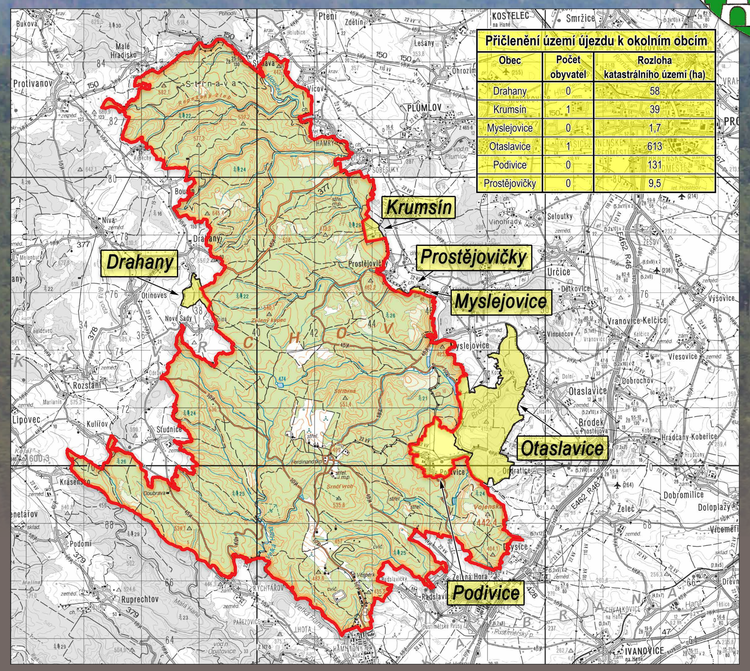

Přičlenění území újezdu k okolním obcím

Obec	Počet obyvatel	Rozloha katastrálního území (ha)
Drahany	0	58
Krumsín	1	39
Myslejovice	0	1,7
Otaslavice	1	613
Podivice	0	131
Prostějovičky	0	9,5

Vojenský újezd Březina – obecné informace

www.vojujezd-brezina.cz

Vojenský újezd Březina leží na střední Moravě, v severní části Drahanské vrchoviny, severně od města Vyškova. Charakteristický je velmi pestrý terén této části Drahanské vrchoviny s hluboce zařízlými žleby i náhorními plošinami, s nadmořskou výškou v intervalu od 220 m n. m. do 660 m n. m.
V současné době je vojenský újezd Březina nejmenším vojenským újezdem na území České republiky. Intenzita vojenského využití dosahuje až 90 procent pracovních dnů v roce a téměř 50 procent dnů víkendových.
Celková plocha újezdu činí 14 962 hektarů, z toho výhradně pro vojenské využití 2 992 hektarů. Ostatní plochy o rozloze 11 970 hektarů slouží zejména jako ochranné a bezpečnostní zóny vojenských výcvikových zařízení a jsou hospodářsky využívané.
Od 1. ledna 2016 byla rozloha újezdu zmenšena o cca 5 procent. Došlo k vyjmutí především pozemků, které byly v devadesátých letech v rámci restitucí vráceny rodině Belcredi (cca 770 hektarů) a dále byly vyjmuty obydlené hájovny na okraji újezdu.

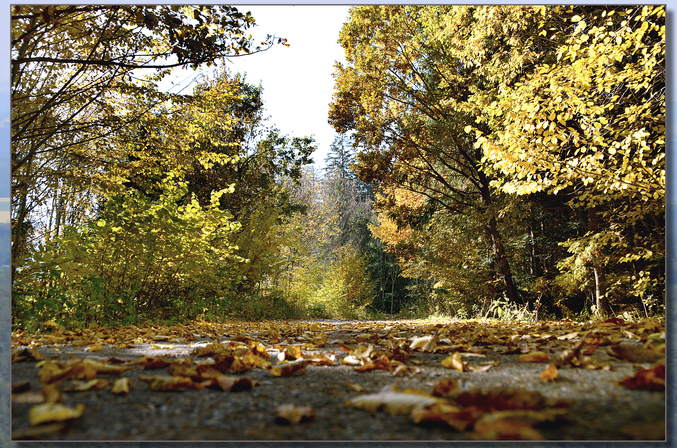

Podzim ve vojenském újezdu

Srubový tábor Ferdinandsko

Vojenský újezd Březina

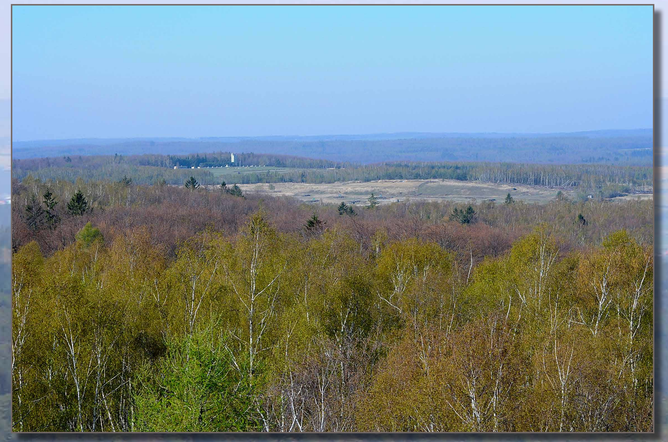

Výhled z pozorovatelny Stříbrná na cílovou plochu střelnice bojových vozidel

Střelba ze 152mm ShKH Dana

Plicník úzkolistý

Březina

Vojenský újezd Březina – historie

Historie vojenského újezdu Březina sahá až do roku 1935, kdy vznikl vojenský výcvikový tábor Dědice. Vzniklý vojenský výcvikový tábor byl koncipován převážně jako dělostřelecká střelnice.

Půl roku po podepsání mnichovského diktátu převzal vojenský výcvikový tábor Dědice německý wehrmacht a pokračoval v jeho dobudování a rozšíření. V té době bylo násilně vystěhováno 33 osad a obcí s téměř 20 tisíci českými obyvateli.

Po druhé světové válce byl pro potřeby československé armády vojenský výcvikový prostor Dědice obnoven v původních hranicích z roku 1935. Vojenský újezd Březina byl zřízen v roce 1951 na základě zákona č. 169/1949 Sb., o vojenských újezdech, a po reorganizaci armády v roce 1950 se stal polní výcvikovou základnou vojenského školství ve Vyškově.

Po roce 1993 se na území vojenského újezdu Březina přesunula část výzkumné a vývojové základny Armády ČR. V roce 1996 byla založena Vojenská akademie ve Vyškově, která pokračuje ve využití výcvikových zařízení především pro potřeby vojenského školství.

Nejvýznamnější památkou na území újezdu je lovecký barokní zámeček Ferdinandsko, který nechal postavit v r. 1757 olomoucký biskup kardinál Ferdinand Julius Troyer z Troyersteinu. Vzhledem ke své poloze nemá zámeček již řadu let využití.

Na území vojenského újezdu jsou pozůstatky středověkých hradišť, které v dnešním terénu rozpozná jen oko odborníka.

Zajímavým místem je Mohyla Vítězná. Její rychlé dokončení okupačními úřady na přelomu let 1942–1943 mělo souviset s očekávaným vítězstvím nacistů ve druhé světové válce, ke kterému naštěstí nikdy nedošlo.

Rozhledna Stříbrná před rekonstrukcí v roce 2015

Zámeček Ferdinandsko

Sklady Úpalí, kde se započalo s výstavbou v roce 1935 a které byly dostavěny vojsky wehrmachtu.

Kamenná chaloupka – stará budova

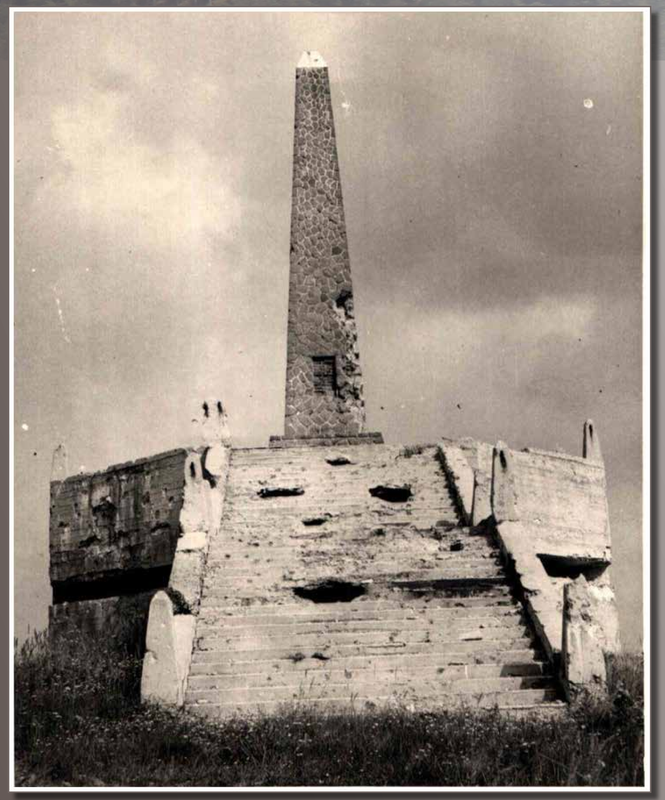

Mohyla Vítězná – dobová fotografie

Březina

Střelba z minometu z palebného postavení Stříbrná

Vojenský újezd Březina – vojenské využití

Území vojenského újezdu Březina je úzce spjato s vojenským školstvím a výcvikem nováčků. Nachází se v těsné blízkosti Velitelství výcviku – Vojenské akademie a nedaleko od Brna, kde sídlí Univerzita obrany. V současné době slouží především k přípravě a výcviku v základní a zdokonalovací přípravě příslušníků AČR, výcviku studentů Univerzity obrany Brno, pro přípravu jednotek vysílaných do zahraničních operací, k výcviku Britského výcvikového a poradního týmu, výcviku jednotek radiační, chemické a biologické ochrany AČR a států NATO a také k výcviku jednotek integrovaného záchranného systému.

Jedinečností vojenského újezdu Březina je polygon pro výzkumné a vývojové účely a základní i zdokonalovací výcvik chemických specialistů Armády České republiky a výcviková zařízení přizpůsobená pro zabezpečení výcviku vojenského školství.

Vedle toho se v újezdu nachází zkušební terénní okruh Podivice. Jeho pracoviště a zařízení jsou určena k provádění podnikových, kontrolních a vojskových zkoušek, jež mají prověřit životnost nově vyvíjené i současné vojenské techniky.

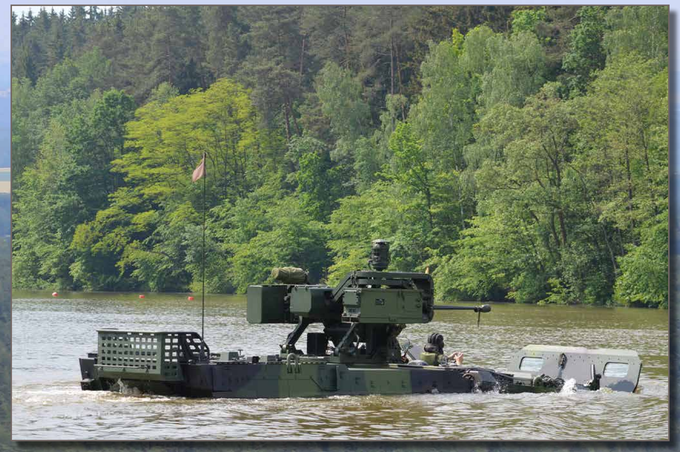

Kolový obrněný transportér při plavbě na VC Myslejovice

Takticko průpravné cvičiště pro výcvik bez ostré střelby

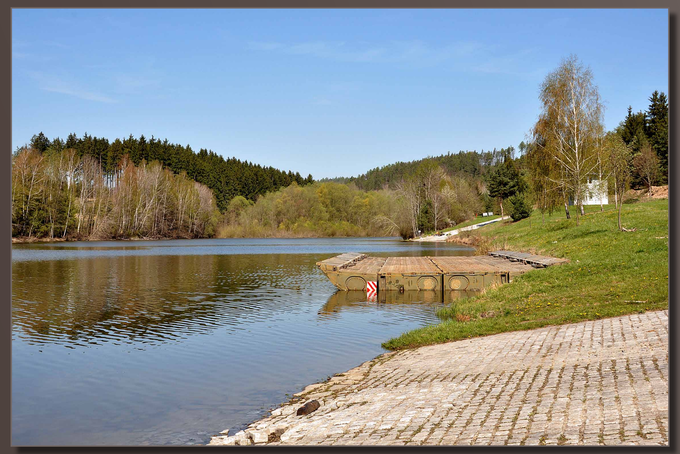

Vodní cvičiště Myslejovice

Výcvik nováčků

Výsadkový trenažér Koloseum

Z výcviku nováčků

Březina

Jelen evropský

Vojenský újezd Březina – hospodářská činnost

Na území vojenského újezdu Březina hospodaří Vojenské lesy a statky ČR, s. p., divize Plumlov. Divize je rozdělena mezi tři lesní správy – Žárovice, Myslejovice a Rychtářov.

Divize se zabývá především lesnickým hospodařením, tj. pěstební činností, obnovou lesa, těžbou a zpracováním dřeva. V rámci hospodářského využití buduje velké množství malých vodních nádrží, které průběžně zarybňuje.

V posledních třech letech divize maximálně koncentruje své síly a prostředky na odstraňování kůrovcové kalamity a asanaci postiženého území. Hlavním důvodem rozmnožení kůrovce na území újezdu bylo sucho. Celé území se nachází v tzv. srážkovém stínu.

Divize hospodaří na téměř 12 tisících hektarech rozlohy újezdu. Obdobím vysokých investic byla léta 2012–2018, kdy bylo opraveno značné množství lesních cest, budov, loveckých chat, kapliček a křížků.

Divize Plumlov má také přidružené provozy. Jedním z nich je dopravněmanipulační správa Plumlov. Její hlavní činností je doprava dřeva. Součástí divize je také správa služeb, jež se zabývá ostatní dílenskou a servisní činností. Do přidružených provozů patří také pracoviště, která se zabývají školkařstvím a semenářstvím. Jedná se především o školku Osina a semenné sady Tamara a Kotáry.

Obnova lesa na kalamitních holinách u Lesní správy Rychtářov

Typické porosty pro Lesní správu Žárovice

Těžba dřeva

Lesní školka Osina

Sázení stromků

Výlov rybníku Osina

Březina

Botanicky významná lokalita Buchtelka

Vojenský újezd Březina – ochrana přírody a spolupráce s veřejností

Díky vojenskému využití území a zavedení nutných režimových a bezpečnostních opatření, která omezila lidské zásahy v krajině, se ekosystém v oblasti přiblížil původnímu stavu.

Přestože se na území vojenského újezdu nenachází žádné zvláště chráněné území, lze zde z hlediska přírodní rozmanitosti objevit řadu rostlinných a živočišných druhů, které určitě stojí za pozornost.

Zachovalost ekosystémů poskytuje vhodné podmínky k udržení biologické rozmanitosti rostlinných i živočišných druhů. Jsou zde lokality s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů nebo regionálně významných druhů rostlin, které jsou pravidelně monitorovány. Jedná se např. o kosatec sibiřský či kostřavu ametystovou.

Vybrané lokality jsou udržovány v rámci tzv. botanického managementu, který je finančně hrazen z dotačního titulu Program péče o krajinu a větší částí přímo z rozpočtu Ministerstva obrany. Celkem se jedná o 31 lokalit o výměře zhruba 55 hektarů. K významným botanickým lokalitám patří například Buchtelka a Romanovická louka.

Újezdní úřad úzce spolupracuje se samosprávami okolních obcí a krajů a vždy jednou v roce organizuje společné setkání se starosty obcí, kde jsou řešeny aktuální problémy a sousedské vztahy.

Újezdní úřad Březina v posledních letech aktivně spolupracuje s jednotkami integrovaného záchranného systému formou společných cvičení, ukázek možností technické podpory při řešení krizových situací a zejména při hašení požárů většího rozsahu.

K pozitivnímu vnímání vojenského újezdu v očích veřejnosti slouží organizované a komentované exkurze na vybraná místa v újezdu. Pro děti je každoročně na konci léta organizován zábavný program Konec prázdnin na Březině.

Dětský den na vodním cvičišti Myslejovice

Spolupráce se záchranáři v rámci IZS

Kosatec sibiřský

Prstnatec májový

Naholístek – kriticky ohrožený mechorost, který masivně roste na udržovaných protipožárních pásech

Listonoh letní

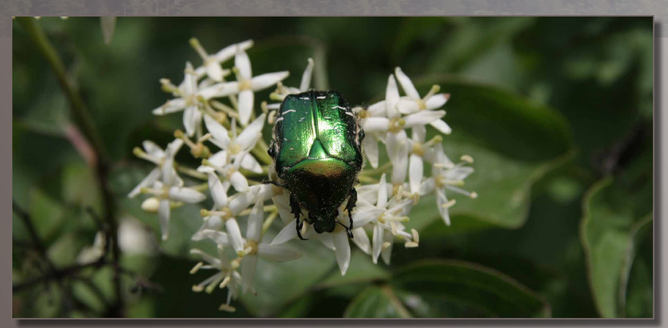

Zlatohlávek zlatý

Mochna bílá

Hradiště

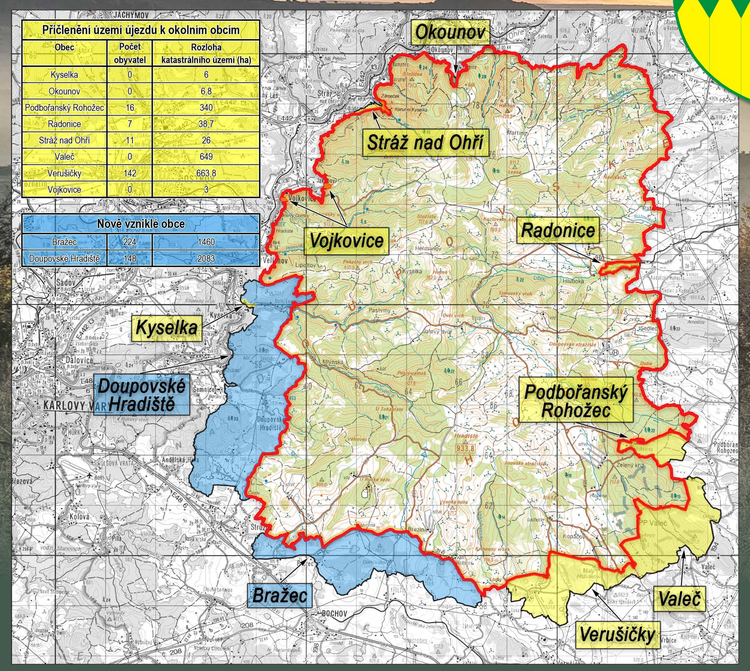

Přičlenění území újezdu k okolním obcím		
Obec	Počet obyvatel	Rozloha katastrálního území (ha)
Kyselka	0	6
Okounov	0	6,8
Podbořanský Rohožec	16	340
Radonice	7	38,7
Stráž nad Ohří	11	26
Valeč	0	649
Verušičky	142	663,8
Vojkovice	0	3

Nově vznikle obce		
Bražec	224	1460
Doupovské Hradiště	148	2083

Vojenský újezd Hradiště – obecné informace

www.vojujezd-hradiste.cz

Vojenský újezd Hradiště se nachází v nejzápadnější části České republiky na území Doupovských hor v Karlovarském kraji. Jeho severní okraj tvoří hranici mezi Karlovarským krajem a Ústeckým krajem. Území újezdu se rozkládá okolo velkého stratovulkánu, po jehož vyhasnutí vzniklo tektonickými poklesy rozsáhlé údolí.
Je největším vojenským újezdem v České republice a veřejnosti je známý spíše jako Doupov. Celková plocha újezdu činí 28 080 hektarů, z toho je výhradně pro vojenské využití 15 776 hektarů. Ostatní plochy o rozloze 12 304 hektarů slouží k výcviku vojsk bez střeleb a jako ochranné a bezpečnostní zóny vojenských výcvikových zařízení. Tyto plochy jsou hospodářsky využívané.
Po provedené optimalizaci vojenských újezdů byla od roku 2016 zmenšena rozloha újezdu o 15 procent, vyjmuty všechny sídelní útvary a vznikly dvě samostatné obce – obec Doupovské Hradiště a obec Bražec. Další sídelní útvary a samoty byly přičleněny ke katastrálně sousedícím okolním obcím.

Střelnice bojových vozidel Mětikalov

Vrtulník Mi-24

Vrchol Hradiště 933,8 m. n. m.

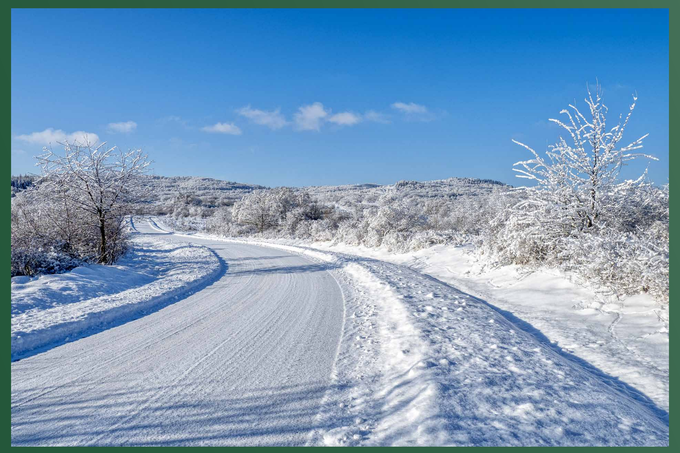

Zima v Doupovských horách

Z vrcholu Hradiště

Hradiště

Dobová fotografie zaniklé obce Radošov

Vojenský újezd Hradiště – historie

Po vzniku samostatného československého státu v roce 1918 bylo území Doupovska poměrně hustě osídlené převážně německým obyvatelstvem. Centrem území bylo město Doupov. Majetkem různých německých šlechtických rodů zůstalo až do roku 1945. Posledním byl rod Zedwitzů, jehož pohřební kaple na svahu Ovčího vrchu je jednou ze dvou dosud zachovaných staveb města Doupova na území současného vojenského újezdu.

Do konce druhé světové války zde žili Češi i Němci v městečkách a na vesnicích pohromadě. Po skončení druhé světové války bylo z prostoru vystěhováno původní německé obyvatelstvo a tradiční způsob života na Doupově skončil.

Vojenský újezd Hradiště byl zřízen 1. února 1953 v souladu se zákonem č. 169/1949 Sb., o vojenských újezdech. Vznikl sloučením 70 katastrálních území okresů Kadaň, Podbořany a Toužim o rozloze 331,61 km². Vystěhováno tehdy bylo ve čtyřech etapách asi 950 rodin z 51 obcí, což představovalo asi 2 900 obyvatel. Bylo zničeno na 1 900 domů, 12 kostelů, tři hotely, skoro 90 hostinců, 36 mlýnů, 16 pil, školy, dva zámky, pivovar, lázně a další stavby. Desítky zaniklých obcí dnes připomínají jen dopravní značení nebo názvy výcvikových zařízení.

V návaznosti na zřízení vojenského újezdu začala výstavba výcvikového prostoru, který byl určen pro soustředění a bojovou přípravu vyšších jednotek armádního sboru s možností provádět bojovou přípravu za polních podmínek. Jako první vznikla dělostřelecká a tanková střelnice s velitelstvím VVP v Doupově. Od té doby byla vybudována a modernizována výcviková zařízení, která postupně dala újezdu současnou podobu.

Významnou historickou památkou je kostel Nanebevzetí Panny Marie v Lochotíně, který byl vybudován v roce 1725 jako náhrada za kostel ze 14. století, který vyhořel za třicetileté války. Další je již zmíněná hrobka Zedwitzů.

Dobová fotografie náměstí zaniklého okresního města Doupov

Doupovské gymnázium - historické foto

Doupovský mlýn - historické foto

Hrobka Zedwitzů

Farní kostel Nanebevzetí Panny Marie v Lochotíně (2022)

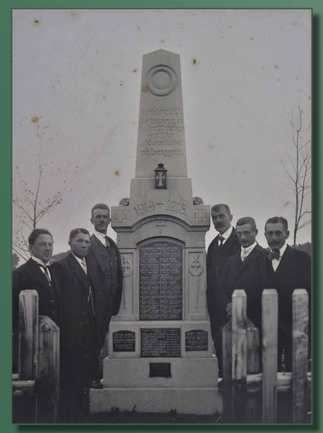

Dlouhá, pomnik obětem 1. světove války – 1945

Dlouhá, pomník obětem 1. světové války po opravě v roce 2019

Hradiště

Bitevni vrtulniky Mi-24-2

Vojenský újezd Hradiště – vojenské využití

Vojenský újezd Hradiště je největším újezdem v České republice. Pro výcvik ozbrojených sil je na území újezdu vojenský výcvikový prostor Hradiště, což je soubor střelnic, cvičišť, cest pro pásová vozidla, ubytovacích objektů pro vojáky, pozemních komunikací a ostatních vojenských účelových zařízení. Mohou zde cvičit útvary AČR jednotlivě i formou součinnostních taktických cvičení za účasti všech druhů vojsk. Rozlehlý prostor s členitým terénem umožňuje provádění bojových střeleb všech zavedených zbraní pozemního vojska, protiletadlového vojska z raketových kompletů s účinným dostřelem do 5,5 km a letectva na pozemní cíle.

Vojenský újezd v minulosti sloužil a slouží k výcviku nejenom naší armádě, ale i armádám aliančních partnerů. Probíhala zde největší společná součinnostní cvičení 7. mechanizované brigády a 4. brigády rychlého nasazení MC TOUR 2002 nebo cvičení Strong Campaigner 2006 a 2014. Společně s Armádou ČR nebo samostatně zde cvičily např. armády Belgie, Maďarska, Slovenska, Francie, Nizozemska nebo USA.

Součástí výcvikového prostoru je největší střelnice naší armády součinnostní střelnice Žďár i jediná protiletadlová střelnice Březina.

Kolový obrněný transportér Pandur

Střelba z protitankové řízené střely Javelin na součinnostní střelnici Žďár

Ze cvičení ozbrojených sil Belgie

Tábořiště Sedlec

Součinnostní střelnice Žďár

Výcvik US Army – vrtulníky AH64 Apache a Blackhawk AH60 na zařízení Tureč

Pěchotní střelnice Plešivec

Výcvik na pěchotní střelnici Plešivec

Hradiště

Myslivecké zařízení v zimním hávu

Vojenský újezd Hradiště – hospodářské využití

Hospodářské využití újezdu zabezpečují Vojenské lesy a statky ČR, s. p., divize Karlovy Vary, která na území vojenského újezdu Hradiště obhospodařuje lesy a vodní plochy ve vlastnictví státu. Lesní pozemky ve správě karlovarské divize tvoří stejným dílem jehličnaté a listnaté lesy. Na lesních pozemcích o výměře 14,8 tis. hektarů hospodaří lesní správy Dolní Lomnice, Klášterec nad Ohří, Valeč a Správa služeb Lučiny.

Dalšími složkami podniku, které působí v tomto teritoriu, jsou Zemědělská správa Bražec a Správa ostrahy a služeb Bražec.

Karlovarská divize naplňuje výkon práva myslivosti v honitbě Hradiště. Jedná se o jednu z největších ucelených honiteb v Evropě o rozloze 35,5 tis. hektarů. Hradiště je u lovců oblíbeno zejména pro zachovalé a krásné přírodní podmínky a celkovou pestrost území bez známek civilizačních škod.

Divize celkem obhospodařuje 75 hektarů vodních ploch. Rybníkářství je zaměřeno na produkci násadové ryby, zejména kapra a lína. Většina vodních ploch se nachází v nadmořské výšce okolo 700 metrů, což způsobuje, že ryba nemá velké přírůstky, zato je ve vynikající zdravotní kondici.

Zemědělská správa Bražec hospodaří na 2,3 tis. hektarů zemědělské půdy a skládá se z pěti farem. Zemědělství je zaměřeno na chov plemenného skotu s produkcí masa v biokvalitě. Veškerá činnost je prováděna v režimu ekologického zemědělství a chov skotu splňuje nejvyšší standard welfare.

Koně jsou i nadále velkým pomocníkem při práci v lese

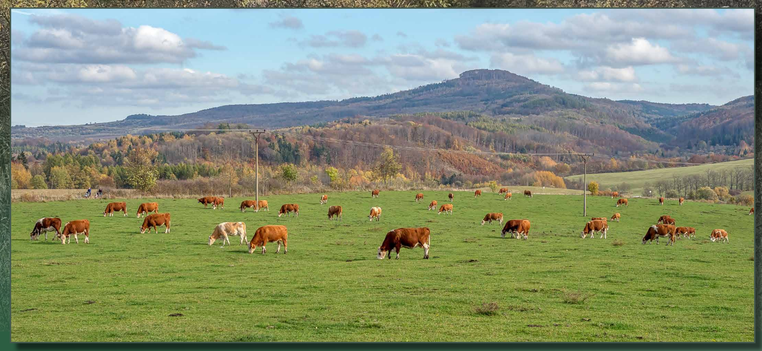

Skot na pastvinách Zemědělské správy Bražec

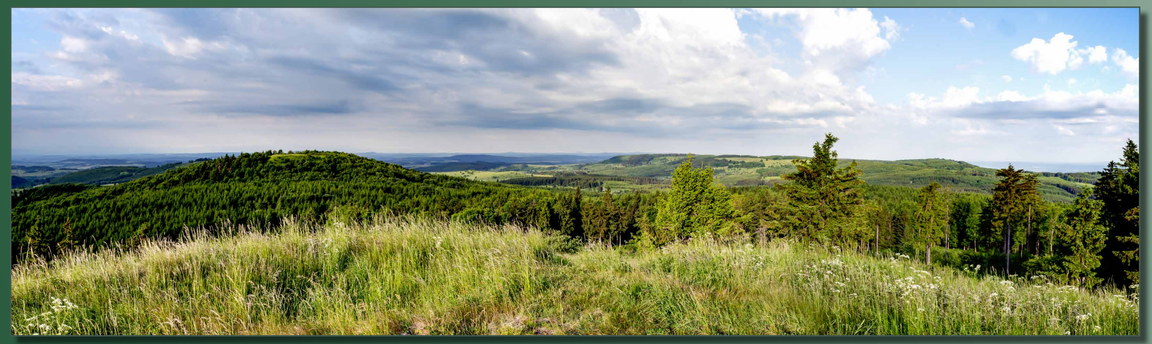

Panoramatický pohled z vrcholu Hradiště

Těžba dřeva u Lesní správy Dolní Lomnice

Jelen sika japonský

Hradiště

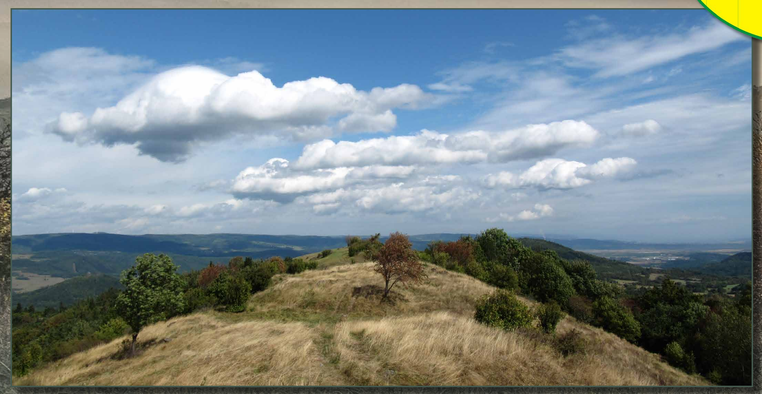

Humnický vrch

Vojenský újezd Hradiště – ochrana přírody a spolupráce s veřejností

Z hlediska ekologického i přírodovědného je území Doupovských hor výjimečně zachovalé a hodnotné. Je to dáno nejen jeho vulkanickým původem, výskytem četných minerálních pramenů, reliéfem terénu i druhovým bohatstvím flóry a fauny, ale také maximální absencí negativních vlivů civilizace. Na území vojenského újezdu nejsou prováděny meliorace, čímž jsou vytvářeny předpoklady pro zachování mokřadů. Na vodních tocích a v jejich bezprostředním okolí jsou prováděny pouze práce spojené s údržbou koryt toků.

Původní vegetaci tohoto území tvořily v minulosti převážně květnaté bučiny. Pro Doupovské hory je v současné době nejtypičtější mozaika travino-bylinných společenstev, porostů keřů a listnatých lesíků, které vznikly sukcesí na opuštěných a neobhospodařovaných bývalých zemědělských pozemcích. Na místech, kde byly dříve vesnice, můžeme nalézt zpustlé sady s přestárlými ovocnými stromy.

Doupovsko jako celek patří mezi jedenáct nejcennějších a ekologicky nejhodnotnějších území střední Evropy. Na území vojenského újezdu byla vyhlášena Evropsky významná lokalita Hradiště a Ptačí oblast Doupovské hory. Vyskytuje se zde 57 druhů savců a přes 260 druhů ptáků. Z předmětů ochrany můžeme vyjmenovat např. kuňku ohnivou či modráska bahenního.

K prohlubování velmi dobrých vztahů s civilní veřejností jsou v rámci újezdu mj. pořádány turistické akce Pustý zámek s výstupem na nejvyšší vrchol Doupovských hor Hradiště nebo Pochod po zaniklých obcích Doupovska.

Velmi oblíbené jsou i ukázky výzbroje a techniky AČR v rámci oslav Mezinárodního dne dětí a akce pořádaná Vojenskými lesy a statky, Člověk, les a zvěř s přehlídkou loveckých trofejí.

Hořec hořepník

Koniklec otevřený

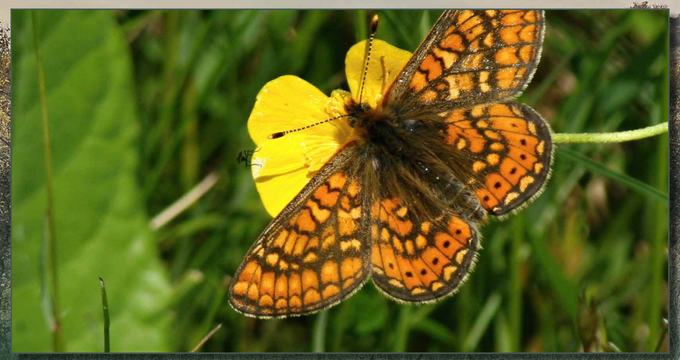

Hnědásek chrastavcový

Skokan krátkonohý

Stepník rudý

Kočka divoká

Ukázky techniky při akci VLS Člověk, les a zvěř

Součinnostní výcvik složek IZS

Pochod pro veřejnost Pustý zámek

Libavá

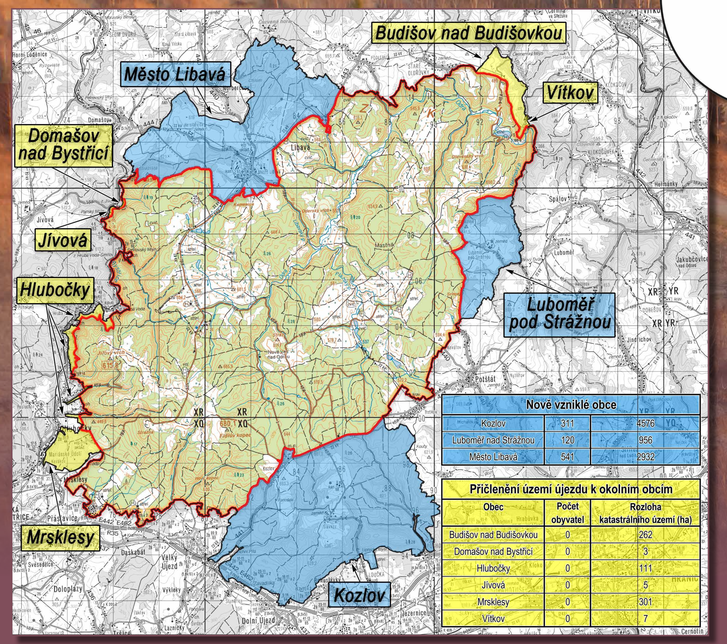

Nově vzniklé obce			
Kozlov	311	4576	Y0
Luboměř nad Strážnou	120	956	
Město Libavá	541	2832	

Přičlenění území újezdu k okolním obcím		
Obec	Počet obyvatel	Rozloha katastrálního území (ha)
Budišov nad Budišovkou	0	262
Domašov nad Bystřicí	0	3
Hlubočky	0	111
Jívová	0	5
Mrsklesy	0	301
Vítkov	0	7

Vojenský újezd Libavá – obecné informace

www.vojujezd-libava.cz

Vojenský újezd Libavá leží v Olomouckém kraji, asi 25 km severovýchodně od Olomouce. Severní hranice vojenského újezdu je hranicí mezi Olomouckým krajem a Moravskoslezským krajem. Vojenský újezd je mírně zvlněnou vysočinou s průměrnou nadmořskou výškou okolo 500 m n. m.

Vojenským újezdem prochází od severozápadu k východu rozvodnice povodí Odry a Dunaje. Převážná část újezdu leží v povodí Odry, která zde také pramení v Kozlovské vrchovině na úpatí Fidlova kopce v mělkém sedle s rozsáhlým rašeliništěm.

Celková rozloha vojenského újezdu je 23 549 hektarů, výhradně pro vojenské využití je určeno 7 461 hektarů. Ostatní plochy slouží zejména jako ochranné a bezpečnostní zóny vojenských výcvikových zařízení a jsou hospodářsky využívané.

Po skončení optimalizace vojenských újezdů v roce 2016 byla rozloha Libavé snížena o cca 15 procent. Byly vyjmuty všechny sídelní útvary a vznikly tři samostatné obce – Město Libavá s místní částí Heroltovice, Kozlov s místní částí Slavkov a Luboměř pod Strážnou. Další okrajové části byly přičleněny k okolním obcím. Vojenský újezd Libavá zůstal nadále druhým největším újezdem v rámci České republiky.

Vojenský újezd Libavá

Pěchotní střelnice Daskabát

Tank T-72

Pramen Odry

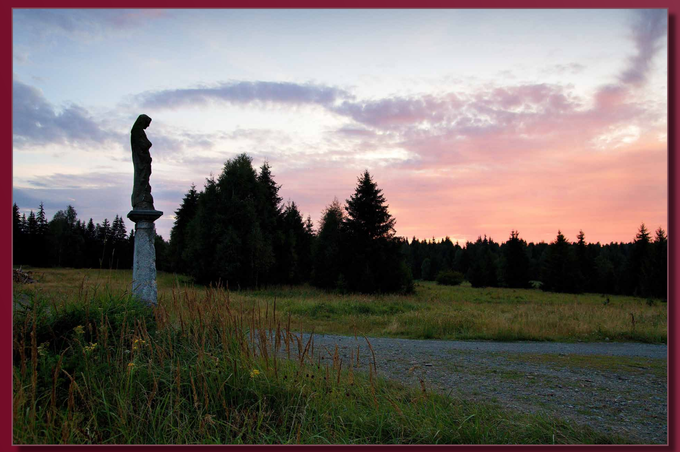

Panenka Maria

Příroda si poradí se vším

Libavá

Vojenský újezd Libavá – historie

První vojenské tábory se na území současného újezdu zřizovaly již za Rakouska-Uherska. Už tehdy potřebovala císařská armáda izolovaný prostor pro vojenský výcvik jednotek. Postupem času, jak docházelo k modernizaci zbraní i výcvikových metod, byly vojenské tábory rozšiřovány. Rozšiřování pokračovalo i po roce 1938, kdy výcvikové tábory převzali němečtí okupanti. Po skončení 2. světové války došlo k vystěhování 14 tisíc obyvatel německého původu z území Libavska. Po únorových událostech v roce 1948 bylo rozhodnuto o dislokaci IV. roty silničního praporu ženijního pluku číslo 3 na území vojenského výcvikového tábora Město Libavá. Do této jednotky byly zařazovány především politicky nežádoucí osoby.

V roce 1950 byl, na základě zákona č. 169/1949 Sb., o vojenských újezdech, zřízen vojenský újezd Libavá. Největší rozmach výstavby výcvikových zařízení a jejich modernizace přišel po roce 1952, kdy vznikly např. tanková střelnice Přáslavice a pěchotní střelnice Daskabát. Od podzimu 1968 vojenský újezd využívala především sovětská armáda. V roce 1983 tu bylo vybudováno zázemí pro útvary raketového vojska sovětské armády. Veškerá cizí vojska opustila prostor až v letech 1990–1991.

Mezi nejvýznamnější památky patří římskokatolický Kostel sv. Anny a sv. Jakuba Většího ve Staré Vodě z konce 17. století s nedaleko stojící Královskou studánkou sv. Anny. Od roku 2016 toto území již není součástí vojenského újezdu.

Na území vojenského újezdu je řada zaniklých hřbitovů a drobných památek místního významu, o které pečuje od roku 2016 svépomocí Okrašlovací spolek Lubavia.

Dobová fotografie výcvikového tábora u Přáslavic

Kostel sv. Anny a sv. Jakuba Většího ve Staré Vodě

Dobová fotografie domu na náměstí v Libavé, ve kterém v současnosti sídlí újezdní úřad.

Historické foto náměstí ve Městě Libavá

Památník zaniklé obce Nová Ves

Vojnovická kaplička

Libavá

Letecký pohled na součinnostní střelnici Velká Střelná

Vojenský újezd Libavá – vojenské využití

Rozlehlé území a členitost terénu vojenského újezdu Libavá tvoří předpoklad kvalitního výcviku ozbrojených sil, včetně provádění bojových ostrých střeleb. Největším výcvikovým zařízením je součinnostní střelnice Velká Střelná, která umožňuje výcvik s ostrou střelbou uskupením do velikosti praporu, včetně podpory letectva a dělostřelectva. Taktickou činnost je zde možno cvičit až na vzdálenost 11 kilometrů. Výhodou vojenského újezdu Libavá je i fakt, že poskytuje pro cvičící vojska dostatek ubytovacích kapacit, včetně srubového tábora Smilov.

Součástí výcvikových zařízení jsou i čtyři cvičiště ostrého trhání (trhací jámy), které jsou mimo jiné používány k výcviku pyrotechnických odborností příslušníků AČR a pro potřeby Policie ČR.

Ke speciálním zařízením patří pokusná dělostřelecká střelnice Smilov, která je předurčena ke zkušebním účelům. Jsou zde prováděny střelecké zkoušky munice, zbraní a další specifické zkoušky vojenského materiálu včetně výzkumného a výrobního zkušebnictví.

Plavby bojového vozidla pěchoty BVP 2 na vodním cvičišti Čermná

Tank Leopard

Pohled zleva na pěchotní střelnici Smilov, speciální střelnici Smilov a pokusnou dělostřeleckou střelnici

Výcvik tanků T-72 na součinnostní střelnici Velká Střelná

Střelnice bojových vozidel Přáslavice – pohled z cílové plochy

Z výcviku nad vodním cvičištěm Čermná

Libavá

Vojenský újezd Libavá – hospodářská činnost

Hospodářské využití újezdu zabezpečují Vojenské lesy a statky ČR, s. p., divize Lipník nad Bečvou, která obhospodařuje lesy a vodní plochy ve vlastnictví státu na území Olomouckého a Moravskoslezského kraje. Hlavním místem působnosti je vojenský újezd Libavá. Výměra lesů ve správě je 22 975 hektarů a vodních ploch 48 hektarů. V lesích vojenského újezdu hospodaří lesní správy Libavá, Potštát, Hlubočky a Velký Újezd. Součástí divize je i Správa služeb Lipník n. Bečvou.

Dalšími subjekty státního podniku, které působí v tomto teritoriu, jsou Správa ostrahy a služeb Libavá a Zemědělská správa Heroltovice. Ta hospodaří na celkem 2 836 hektarech zemědělských ploch v režimu ekologického zemědělství.

Lesní hospodářství na Libavé je poznamenáno likvidací škod z minulých let. Sucho, následně kůrovec a vítr způsobily totální rozpad velice kvalitních smrkových porostů. Po nahodilých těžbách následuje prudký růst výkonů pěstební činnosti. Především obnova lesa je prováděna co nejdříve. Následná dřevinná skladba obnovovaných lesů podstatně navyšuje podíl listnatých dřevin. Hospodaření na území újezdu komplikuje i výskyt bobrů, kteří dokážou během krátké doby napáchat spoušť nevídaných rozměrů.

Na území vojenského újezdu je honitba Libavá. Tato honitba se vyznačuje v současné době nejkvalitnější populací jelena evropského ve volných honitbách ČR. Za své výsledky v chovu jelení zvěře obdržela prestižní ocenění Mezinárodní organizace pro chov a ochranu zvěře CIC – Cenu Edmonda Blanca.

Úprava lesa po provedené těžbě

Po těžbě

Jelen evropský

Těžba dřeva v zimních podmínkách

Senoseč u Zemědělské správy Heroltovice

Chov skotu u Zemědělské správy Heroltovice

Libavá

Přehlídka loveckých trofejí v rámci akce Armáda, les a myslivost na Libavé

Vojenský újezd Libavá – ochrana přírody a spolupráce s veřejností

Výjimečnost přírodních podmínek na území vojenského újezdu čerpá již 70 let z přirozeného vývoje bez negativního vlivu člověka. Jedná se o jedinečné území přírodního komplexu rozsáhlého území Oderských vrchů a části Nízkého Jeseníku. Ve vojenském újezdu je v rámci soustavy Natura 2000 vyhlášena Evropsky významná lokalita Libavá a Ptačí oblast Libavá. Součástí újezdu je zvláště chráněné území přírodní rezervace Smolenská luka, kde je možné spatřit jedinečná mokřadní společenstva lučních porostů.

Mezi významná stanoviště, která jsou hlavním předmětem ochrany, patří mimo jiné kontinentální opadavé křoviny a druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech. Mezi druhy, které jsou hlavním předmětem ochrany, patří ze živočichů netopýr černý a střevlík hrbolatý. Hlavním předmětem ochrany ptačí oblasti je celosvětově ohrožená populace chřástala polního.

K pozitivnímu vnímání armády v očích veřejnosti přispívají i akce pořádané ve vojenském újezdu. Každým rokem se koná ve spolupráci s okolními obcemi akce Bílý kámen, která je určena pro turisty a cykloturisty a předvádí zajímavosti, přírodu a památky ve vojenském újezdu Libavá. Ten je jinak pro veřejnost celoročně uzavřený. Po vyznačených trasách a při dodržování stanovených podmínek může veřejnost zhlédnout jedinečné krásy tohoto území.

Tradicí se již také stalo pořádání akce Armáda, les a myslivost na Libavé, kde je pro širokou veřejnost prezentována spolupráce mezi armádou a Vojenskými lesy a statky. Prezentovány jsou ukázky techniky a výsledky hospodaření.

Modrásek černoskvrnný

Orel skalní

Vranka obecná

Přírodní rezervace Smolenská luka

Hořec hořepník

Prstnatec májový

Účastníci akce Bílý kámen u pramene Odry